

Broj: 01-128/23-2538/3

24.05.2023. godine

**IZVJEŠTAJ O SPROVEDENIM JAVNIM KONSULTACIJAMA
O NACRTU SEKTORSKE ANALIZE ZA OBLAST SOCIJALNA I ZDRAVSTVENA ZAŠTITA –
NASILJE NAD ŽENAMA I NASILJE U PORODICI**

Vrijeme trajanja javne rasprave: od 25. aprila do 10. maja 2023. godine

Na osnovu člana 12 Uredbe o izboru predstavnika nevladinih organizacija u radna tijela organa državne uprave i sprovođenju javne rasprave u pripremi zakona i strategija ("Službeni list CG", broj 41/18) Ministarstvo rada i socijalnog staranja, uputilo je JAVNI POZIV nevladinim organizacijama čija su područja djelovanja socijalna i zdravstvena zaštita – nasilje nad ženama i nasilje u porodici za konsultacije o Nacrtu sektorske analize za oblast socijalna i zdravstvena zaštita – nasilje nad ženama i nasilje u porodici - predlog prioritete oblasti od javnog interesa i potrebnih sredstava za finansiranje projekata i programa nevladinih organizacija iz budžeta Crne Gore u 2024. godini.

Komentare, inicijative, predloge i sugestije zainteresovani su mogli slati poštom na adresu:

Ministarstvo rada i socijalnog staranja, Rimski trg, br. 46, Podgorica (sa naznakom "Javne konsultacije – SEKTORSKA ANALIZA – SOCIJALNA I ZDRAVSTVENA ZAŠTITA – NASILJE NAD ŽENAMA I NASILJE U PORODICI"), kao i elektronskim putem na e-mail: biljana.vucetic@mrs.gov.me

U toku trajanja javnih konsultacija, jedna nevladina organizacija dostavila je primjedbe, predloge i sugestije na Nacrt sektorske analize i to sljedeći predstavnik:

1. NVO "Centar za ženska prava", Podgorica

Primjedbe, predlozi i sugestije nevladine organizacije za izradu Sektorske analize su sljedeći:

NVO "Centar za ženska prava"

Nevladina organizacija "Centar za ženska prava" u okviru Opisa problema predlaže da bi dodatnu vrijednost analizi doprinjelo i uključivanje podataka iz publikacije Centra za ženska prava "Zadovoljstvo žena sa iskustvom rodno zasnovanog nasilja uslugama centra za socijalni rad i specijalizovanih nevladinih organizacija" a koje je dostupno na sljedećem linku: http://womensrightscenter.org/izvijestaj_zadovoljstvo_uslugama_2022/

Dodatno, NVO "Centar za ženska prava" navodi da bi se ova sekcija mogla dopuniti i zaključcima iz Završnog izvještaja o sprovođenju Plana aktivnosti za postizanje rodne ravnopravnosti 2017-2021 i Konačnim izvještajem o Uspješnosti sprovođenja politike rodne ravnopravnosti u Crnoj Gori, koji je pripremila Državna revizorska institucija.

U ovoj sekciji pominju se dopune i izmjene predloga Krivičnog zakonika, prema kojima je u Zakonik uvedeno krivično djelo "osvetnička pornografija". Centar za ženska prava navodi da oni kontinuirano skreću pažnju da je upotreba ovog termina neadekvatna, s obzirom da nije riječ o pornografiji, već o intimnim sadržajima, koje se uglavnom razmjenjuju u trenucima bliskosti, a koje druga osoba, najčešće emotivni partner, kasnije zloupotrebljava u cilju vršenja emocionalne kontrole nad žrtvom.

U ostalim komentarima NVO "Centar za ženska prava" u sekciji 2.3. smatra da bi bilo važno navesti i sljedeće ciljeve iz Strategije za prevenciju i zaštitu djece od nasilja sa Akcionim planom 2017-2021:

Strategija za prevenciju i zaštitu djece od nasilja sa Akcionim planom za period 2017-2021
Specifični strateški cilj 1: Unapređenje zakonodavstva i sprovođenje politika koje djecu štite od svih oblika nasilja.

Specifični strateški cilj 4: Pokretanje promjena u društvenim normama koje prihvataju, oprašaju ili ignorišu nasilje.

Specifični strateški cilj 6: Kreiranje sistema za monitoring, evaluaciju i istraživanja.

Dodatno, smatraju da se u ovoj sekciji treba osvrnuti i na cilj u okviru Plana aktivnosti za postizanje rodne ravnopravnosti u Crnoj Gori (2017-2021) a koji glasi: "Suzbiti sve oblike rodno zasnovanog nasilja, nasilja nad ženama i nasilja u porodici, te unaprijediti položaj i zaštitu prava žrtava svih oblika rodno zasnovanog nasilja, uz poseban osvrt na pojedinačne ciljeve:

Cilj 5.3. Podizanje svijesti javnosti o pojavi, problemima i načinima suzbijanja rodno zasnovanog nasilja.

Cilj 5.5. Ojačan sistem socijalne i druge podrške i zaštite svih žrtava nasilja u porodici.
Smatraju da je potrebno dodati i sljedeće mjere iz Nacionalne strategije rodne ravnopravnosti 2021-2025:

Mjera 3.3. u okviru Operativnog cilja 3 je: Podići nivo prevencije i zaštite od rodno zasnovane diskriminacije, seksualog uznemiravanja, rodno zasnovanog nasilja i višestruke diskriminacije na radnom mjestu.

Takođe, predlaže se da se u ovu sekciju uključe i ciljevi iz EU strategije rodne ravnopravnosti: Zaustavljanje rodno uslovljenog nasilja i Gender Action Plan III – 2021-2025: Oslobađanje od svih oblika rodno zasnovanog nasilja.

U ostalim komentarima NVO "Centar za ženska prava" u sekciji 2.3. smatra da je potrebna terminološka ispravka – tamo gdje se navode LGBTI žene, da je potrebno izbaciti slovo G (jer se ono odnosi na gej muškarce). Smatraju da je ovaj termin potrebno unijeti u sekciji 4.1.

Takođe, predlaže se unutar sekcije 2.3. gdje je navedeno da će NVO podići svoje kapacitete kako bi dobili licence za pružanje usluge savjetovanja da to implicira da isključivo licencirane organizacije mogu da pružaju usluge podrške i savjetovanja. Smatraju da se na ovaj način narušava autonomnost nevladinih organizacija i implicira da NVO nisu samostalno dovoljno stručne da sprovedu ove programe, iako u njima rade licencirani i stručni profesionalci/ke. Navode da postojeća pravila podrazumjevaju da NVO koje

pružaju usluge moraju imati razvijene standarde kada su u pitanju ljudski resursi, struktura organizacije, što dodatno ograničava njihov rad ali ih izlaže i potencijalnom uplivu državnih interesa, kontrole i nadzora rada. Objašnjavaju da nevladine organizacije da bi dobile licence moraju dostaviti zahtjevu dokumentaciju koja obično ima velike troškove, moraju dokazati da imaju licencirane socijalne radnike, da ispunjavaju standarde u pogledu bezbjednosnih protokola, privatnosti, moraju dobiti važeću sanitarnu dozvolu itd. NVO Centar za ženska prava dodaje i da su kroz praksu evidentirani slučajevi kada su počinioci nasilja zloupotrebljavali sistem, prijavljivali organizacije koje su podržavale žrtve za nelegalan rad i na taj način opstruirali rad ovih organizacija.

U okviru sekcije 4.2. u kojoj je navedena pretpostavka da će osnaživanje servisa podrške "dovesti do više procesuiranih predmeta nasilja nad ženama i nasilja u porodici, a samim tim manje žena će se vratiti nasilniku", nevladina organizacija "Centar za ženska prava" smatra da je problem nasilja u porodici složen društveni problem, koji ne zavisi isključivo od rada NVO i servisa podrške, već od različitih aktera, zakonodavnog okvira, institucionalnih mehanizama za zaštitu od nasilja, kao i prevencije i podizanja svijesti samih žrtava, građana, i profesionalaca koji se bave ovom oblašću te stoga smatraju da nije realistično postaviti ovakve indikatore u kontekstu sektorske analize i postojećeg konkursa za finansiranje projekata i programa NVO.

Ministarstvo rada i socijalnog staranja je razmotrilo pristigle primjedbe, predloge i sugestije i sačinilo sljedeći

ODGOVOR

Odbija se predlog nevladine organizacije "Centar za ženska prava", da se u okviru metodoloških primjedbi u sekciji 2.1. koja je vezana za Opis problema gdje se zahtjeva uključivanje podataka iz publikacije Centra za ženska prava "Zadovoljstvo žena sa iskustvom rodno zasnovanog nasilja uslugama centra za socijalni rad i specijalizovanih nevladinih organizacija" a koje je dostupno na sljedećem linku: http://womensrightscenter.org/izvjestaj_zadovoljstvo_uslugama_2022/. Ministarstvo rada i socijalnog staranja smatra da je u nacrtu Sektorske analize za oblast nasilje nad ženama i nasilje u porodici dovoljno relevantnih podataka koji ukazuju na problematiku ove oblasti od javnog interesa, te se sugestije za pomenuti dio ne prihvataju.

Odbija se predlog nevladine organizacije "Centar za ženska prava", da se uvrste i zaključci iz Završnog izvještaja o sprovođenju Plana aktivnosti za postizanje rodne ravnopravnosti 2017-2021. Ističemo da je pomenuti dokument istekao, dok je isti zamjenila Nacionalna strategija rodne ravnopravnosti 2021-2025. U vezi sa tim, napominjemo da je pomenuta Strategija u nadležnosti Ministarstva za ljudska i manjinska prava te Ministarstvo rada i socijalnog staranja smatra da nije potrebno uvrstiti dokument koji konkretno nije u nadležnosti ovog Ministarstva, naročito ako uzmemo u obzir da je Nacionalna strategija rodne ravnopravnosti ključni dokument za Sektorske analize Ministarstva ljudskih i manjinskih prava.

Odbija se predlog nevladine organizacije "Centar za ženska prava" prilikom navođenja termina u okviru sekcije 2 u kojoj je naveden termin osvetnička pornografija, te da je isti neadekvatan, Ministarstvo rada i socijalnog staranja smatra da je pomenuti termin opšte prihvaćen te iz tih razloga smatramo da treba da ostane kao dio ove Sektorske analize.

Odbija se predlog nevladine organizacije "Centar za ženska prava" da se u sekciji 2.2. uvrsti poziv na strateško-planske dokumente odnosno propise koji prepoznaju važnost problema, odnosno gdje se navodi da je potrebno navesti Strategiju za prevenciju i zaštitu djece od nasilja sa Akcionim planom 2017-2021 (**Specifični strateški cilj 1; Specifični strateški cilj 4 i Specifični strateški cilj 6**). Preciznije, oblast zaštite djece i mladih od svih oblika nasilja je dio oblasti od značaja za drugu sektorsku analizu (oblast društvena briga o djeci i mladima).

Takođe se odbija predlog vezan za cilj u okviru Plana aktivnosti za postizanje rodne ravnopravnosti u Crnoj Gori (2017-2021) sa posebnim osvrtom na pojedinačne ciljeve (cilj 5.3., cilj 5.5.) kao i navođenje mjere 3.3. u okviru Operativnog cilja 3 iz Nacionalne strategije rodne ravnopravnosti 2021-2025. Svi navedeni predlozi odnose se na nadležnost Ministarstva ljudskih i manjinskih prava što je u nekom od prethodnih odgovora već pomenuto.

Prihvata se predlog nevladine organizacije "Centar za ženska prava" da se u okviru sekcije 2.3 koja se poziva na strateško-planske dokumenta, uvrste ciljevi iz EU Strategije rodne ravnopravnosti 2020-2025.: Zaustavljanje rodno zasnovanog nasilja: "EU će učiniti sve u svojoj moći kako bi suzbio rodno zasnovanog nasilja, pružio potporu i zaštitu žrtvama te počiniocima prijevo pravdi zbog nasilnog ponašanja" kao i "Žene sa zdravstvenim problemom ili s invaliditetom češće su žrtve različitih oblika nasilja. Komisija će osmisliti i finansirati mjere protiv zlostavljanja, nasilja te prisilne sterilizacije i prisilnog pobačaja, kao što su razvoj kapaciteta stručnjaka i informativne kampanje o pravima i pristupu pravdi", te će se u tom dijelu korigovati tekst u Sektorskoj analizi.

Odbija se predlog nevladine organizacije "Centar za ženska prava" da se u okviru sekcije 2.3 koja se poziva na strateško-planske dokumenta uvrsti i Gender Action Plan III – 2021-2025: Oslobođanje od svih oblika rodno zasnovanog nasilja, iz razloga jer smatramo da su ciljevi kao i mjere Gender Action Plana III inkorporirani u Sektorskoj analizi i odnose se na ciljanu populaciju.

Prihvata se predlog nevladine organizacije "Centar za ženska prava" da se u okviru sekcije 2.3 terminološki ispravi termin LGBTI žene (jer se ono odnosi na gej muškarce), te da je istu ispravku potrebno unijeti i u okviru sekcije 4.1., te će se u tom dijelu korigovati tekst u Sektorskoj analizi.

Odbija se predlog nevladine organizacije "Centar za ženska prava" da se u okviru sekcije 3.1. izmjeni formulacija teksta u kojem stoji da će NVO podići svoje kapacitete kako bi dobili licencu za pružanje usluge savjetovanja. Naime, Zakonom o socijalnoj i dječjoj zaštiti kao i podzakonskim aktima jasno je definisano koje su usluge standardizovane i za koje je neophodno posjedovanje licence. Za projekte nevladinih organizacija u okviru Prioriteta I, posjedovanje licence je uslov. Nvladine organizacije svojim projektima doprinose kako osnaživanju krajnjih korisnika tako i jačanju sopstvenih kapaciteta u smislu mogućnosti razvoja i ispunjavanja svih standarda za posjedovanje licence, ukoliko žele da budu prepoznate kao licencirani pružaoci usluga, što ne isključuje mogućnost pružanja usluga koje su inovativnog sadržaja, za koje nije neophodno posjedovanje licence (Prioritet II i Prioritet III u projektima). Naprijed nevedeno implicira, da nevladine organizacije ukoliko žele putem projekata da pružaju savjetodavno-terapijske i socijalno-edukativne usluge pored licenciranih stručnih radnika potrebno je da ispunje standarde koji bi doveli i do licenciranja usluge.

Odbija se komentar nevladine organizacije "Centar za ženska prava", u okviru sekcije 4.2. gdje se daje drugačiji kontekst tumačenja rečenice: "da će osnaživanje savjetodavno-terapijskim i socijalno-edukativnim uslugama dovesti do više procesuiranih predmeta nasilja nad ženama i nasilja u porodici, a samim tim manji broj žena će se vratiti nasilniku", te u tom smislu mišljenja smo da je jedan od

institucionalnih mehanizama za zaštitu od nasilja kao i prevencije i podizanja svijesti samih žrtava upravo savjetovanje i edukacija žrtava o tome šta je nasilje i koje vidove zaštite je moguće obezbijediti korisnicama (uključujući i njihovu djecu), kako bi se zaštitilo fizičko, psihičko, ekonomsko i seksualno zdravlje žena žrtvama porodičnog i rodno zasnovanog nasilja.

Mjesto i datum sačinjavanja izvještaja: 24.05.2023. godine, Ministarstvo rada i socijalnog staranja.

Naziv organizacione jedinice Ministarstva koja je odgovorna za pripremu nacrtu zakona, odnosno strategije: Kancelarija za saradnju sa NVO.

MINISTAR
Admir Adrović